

NỘI TÔI: NGÒI I THƠ Y Đ U TIÊN

Nội tôi là con m t v phú nông giàu có c a v a lúa Thái Bình, n i đ c ông c bán c m t nhà ch a lúa g i lên Hà Nội theo Tây h c. Ra tr ng, nh s thông minh, tính c n tr ng và nh t là vi t ch r t đ p, n i đ c c B ng nh n Nguyễn Can M ng nh n làm th ký. C B ng nh n gi ch c đ c h c t nh Nam Đ nh, khi v h u c d y môn Hán văn t i Đ i h c Văn khoa Hà Nội. N i s p x p bài d y đ c lên l p và hi u đ i nh i các bài vi t chuyên v v n ch ng Trung Hoa và văn c Vi t Nam c a c đ g i đ n các t p chí Nam Phong, Đông D ng.

N i là ngòi i thanh l ch, trang ph c màu s c t ng x ng t áo qu n đ n caravate, giày. N i đi làm b ng xe đ p martin đ c lau chùi bóng loáng. Cu i tu n, n i cùng các b n đ ng s đánh tôm hay đi hát cô đ u. Cu c s ng th i thanh xuân c a n i th t phong l u, hào s ng.

Năm 1954, n i và đ i gia đình vào Nam. Ông c nghĩ mình đã già l i ti c c a nên l i, b đ u t vì t i đ a ch , ch u c nh chia ly đ n lúc m t không nhìn đ c v con.

Vào Nam, n i làm t ng giám th c a m t ngôi tr ng l n thu c giáo h i Ph t giáo. Cái uy c a n i khi n h c sinh không dám vi ph m n i quy c a tr ng. N i am hi u Ph t pháp, có l n n i trong ban t ch c cu c thi Ph t h c c a Mi n Trung dành cho c sĩ t i gia

Con cháu trong nhà s ng n n p: chăm ch h c hành, không đ c c i đùa l l i hay đ ng hàng rào nói chuy n v ng qua v i hàng xóm... Bà n i ch nghe ti ng xe c a n i qua con ngõ d n vào xóm, m i đ t n i n c lên n u canh hay đ ch o th t nóng xào rau. Khi n i r a tay chân, m t mũi xông thì th c ăn v a chín t i. N i đòi h i m i vi c ph i hoàn h o.

Năm 1975, n i tr thành ng i th t nghi p, tha ph ng l n th hai, khai kh n đ t t n vùng Lan Hanh - Di Linh; l p nghi p trong khu r ng già trên cao nguyên Lâm Viên. Hai ng i con l n c a n i đi tù c i t o, cô chú nh h n b h c ra đ i m u sinh. Bà n i ch u kh cùng n i ch ng h n năm thì m t b i c n s t rét ác tính c a vùng đ t m i khai phá. N i th ng ti c ng i b n đ i chia b i s ng t b ng m t tr n đầu th a s ng thi u ch t sau l 49 ngày c a bà n i.

M nh đ t mà n i ra công khai phá b tr ng đ ng, trong cái r i có cái may, n i và gia đình tr l i thành ph . T đó, n i tr v làm công vi c mà ngày x a “sĩ phu B c Hà “ không bao gi nghĩ đ n, b i ch dành riêng cho ph n : trông nom con cháu, coi nhà và n u c m.

Ban ngày nhà v ng v , ng i l n đi làm, k ch y ch ; đ n tr a ho c t i m t m i v nhà. N i nhà trông ch ng đám cháu n i, ngo i non ch c đ a.

Lên ch ng b n tu i, l n l t đ a này n i ti p đ a kia, n i đ y v lòng cho cháu, đ n khi vào l p m t m i đ t h c. L p h c c a n i tr i dài h n m i năm; m i năm ch ng 2,3 h c sinh, khi đồng nh t là 5 tr .

Tr trong nhà t i tu i h c, m c a nó làm m t mâm xôi, trái cây đ n i kh n làm l khai tâm c u mong h c hành t n t i. M tr chu n b thêm 2 cu n v , cây bút chì, cây bút m c và gói m c màu tím,

N i pha m c v i n c l nh vào bình m c b ng nh a có chi c ph u hình ch V đ không b đ . Cây bút m c có chi c qu n b ng g , ph n đ u có mi ng thi c đ g n ngòi bút. N i đ dành m t h p bút ngòi lá tre có nét đ m nh t và chu t bút chì nh n b ng con dao nh . Ph n mình, n i có cây bút nguyên t màu đ đ vi t m u; sau này khi m t h i m , n i l y c ng ch i vót nh n đ khi vi t có nét đ m nét thanh.

Nội không theo chương trình sách giáo khoa mà dạy theo cách nội học khi còn nhỏ. Nội viết vào vở tập đọc, từng bài chương 4,5 chương theo thói quen của bạn học cái. Hết phần chữ, nội cho ghép vần để ghi nhớ: ba, bà, bá, bô, bã, bô... để vần đôi: bàn, hoa... vần ba; lách xách... Dạy hát vần, nội cho học những bài thuộc lòng dạy để làm con trong nhà, làm người ngoài xã hội, và sinh hoạt học tập, khả năng sáng học ngày. Cách dạy có để nhìn hiểu giúp chúng tôi viết chính tả ít sai,

Nội ghi nét số để, sáng vào vở tập viết. Ban đầu cháu để theo thói quen của nội, khi nào cầm tay mẹ qua viết thì để viết mẹ. Nội dạy viết chữ, từ từ cầm tay cho, a. Chữ viết mẫu ở hàng trên cùng, phía trong nội cầm đánh đầu để nhìn theo viết. Phần dưới trang vở nội dạy chữ số,

Công việc của giáo viên lớp 1 từng học chương để ghi nhớ những vô vàn khó khăn với nội tôi: bực trí thức thì vua chúa, công chức đình của nhà tin do, nay đã gần 70 tuổi, tay bắt đầu run, mắt mờ và đám cháu lau chau thì tìm mọi cách để câu giờ, trốn học.

Buổi sáng, sau thói khóa từng Kinh Pháp Hoa, nội ăn sáng, từng học tập tách trà nóng và rót vài hũ nước vào nội chỉ bàn ghế như để góc phòng khách. Bên cạnh là chiếc bàn hình chữ nhật để tiếp khách và cũng để làm bàn học cho chúng tôi.

Đám trẻ con ăn cơm rồi chỉ chút xíu để, đôi khi có vài tốp mẹ, thỉnh thoảng để thay mì gói, bánh mì hay gói xôi. Ăn xong, chúng ngồi vào bàn học. Những chiếc ghế gỗ có lưng tựa của bố mẹ để để ngồi vào bàn để để sát từng học thay vào những chiếc ghế để

Buổi học từng bắt đầu bằng tập đọc. Giờ học nội sang sáng, nhìn nhà phố âm, vần khó để. Buổi thì vào từng, chúng tôi tập đọc với các âm chủ của những từ nội B. Nội để để để, cháu để theo để khi thuộc mẹ thôi. Hôm sau từng khi học bài mẹ, nội ôn lại tập bài để. Nhờ sự kiên trì của nội, chúng tôi mau biết viết chữ.

Để phần viết, nội cúi người xuống, cầm tay cháu ghi nét cho để. Mái tóc nội dài, bực phần trên mái để xanh tóc để. Để cháu chú ý viết, không bỏ phần tâm, nội dạy:

-Hết lên xò xuống, hết lên, chòm mọt cái (viết chữ i)

-Hết lên , xò xuống, hết lên, gòch ngang (Viết chữ t)

Cháu vò a viết vò a đóc. nôi ung dung người nhìn. Tôi gõn tròa, nôi sò đò chúng tôi tồ hóc. Nôi ra quét sân, xuống bốp đót nôi còm, thònh thòng lồi nói vòng lên nhóc chúng tôi viết bài. Con đòng luồn tồ phòng khách xuống bốp, nôi đi lên xuống không biết bao lòn.

Nôi nòm lòng câu “nhót nam viết hỏu, thòp nôi viết vô” nên đóc biết thòng anh Ba con bác cồ. Phòn vì anh là cháu đích tôn, phòn nôi còm thòng ng cho anh lên tồ 8 tuổ i mồi biết đò c mọt cha.

Anh Ba nghòch ngòm ít khi bồ nôi la. Chúng tôi lồ đò mọt hay làm gì sai, năn nồ anh nhòn tồ i giùm, nôi rồ y sồ rồ i bồ qua. Trên đòu tồ chề, nôi gác chi c roi mây và mọt thanh tre dùng đò rang đòu phòng mà chúng tôi gõi : roi mọt thành ba, bồ i phía đò i thanh tre đò c tách ra làm 3 nhánh. Cây roi đò răn đê chồ ít khi phồ i dùng đò n

Lồ p hóc lau chau không nồ nồ p bồ i trồ chồ a đòn 6 tuổ i. Đò a ngồ i nghiêm hóc; kồ vò a viết vò a thề lồ i, nồ c mũi thồ lò chồ y gõn tồ i miò ng, mọt mũi tay chân lem nhem màu mọt tím. Thònh thòng chúng lồi câu gõi :

-Nôi i! Cháu mọt đi vồ sinh.

Thồ là cồ bòn xuống bốp, chui vào đòng mùn cồ a lồ c cà rồ t cho ngồ a ăn. Cồ nào còn nguyên cho vào miò ng nhai. Nôi chồ mãi, quát to, chúng mồi chồ y lên, vồ ng chi c màn sáo gõ kêu lanh canh.

Nhiồ u hôm, trồ nhồ ngồ i bàn cồ u không vò a mông nên có chi c bồ đò ngoài. Vòng bóng mồ , lồi gõi:

-N i i, cháu xong r i.

N i t t lau d n cho cháu. Đôi lúc anh c Ba cao gi ng:

- xong r i thì ăn đi.

Th là đ a nh khóc lóc, gi n d i, làm n c nhà.

Khi chúng tôi vào l p 1, n i tr v v i cô giáo. M i đ u năm, n i t n chân cháu đ n tr ng r i quay v . Cu i năm, n i ch t đ u ngõ, m t n i t i c i vì cháu sáng d ôm ph n th ng trên tay. N i không ch u vào tr ng d l :

-H đ c di n v n dài, ông nghe phát m t.

Năm 2000, n i đau r t n ng, chung quanh n i không có đám cháu cũng là h c trò năm x a b i chúng đ nh c x ng i hay v Sai gòn h c. Đ u hè, n i v c i Ph t trong s ti c th ng c a m i ng i. Cu i hè, đ a cháu ngo i mà n i kh công r n cho b t ng ng ngh u, đ ng tr c m ph n c a n i:

-Ông ngo i i ! Con đ u đ i h c r i nè.

R i ch m l a đ t t báo in k t qu đ u vào tr ng đ i h c Bách Khoa và tr ng Kinh T . Làn khói tr ng bay lên cao m ng t ng có n c i c a n i.

Trong t sách gia đình có m t cu n s đ ng t nh ng quy n t p h c v lòng mà n i vi t m u. Đã g n 40 năm, gi y đ i màu vàng, m c đã phai, nh ng v n còn nét ch n i c ng cấp vi t bài

học thu học lòng dẫu y đâu làm con trong nhà, làm người ngoài xã hội, và sinh trưởng thành, kể
năng sống hàng ngày

Một trời và một đất

Anh chàng gà đã gáy

Người trời đất là tôi

Nên em vùng thành đất

Nghiêng mình tập thể dục

Theo đúng như lời yêu

Tập luôn mỗi năm phút

Rồi rồi một, đánh răng

Ch i đ u, m c qu n áo

Xong xuôi r i b y gi

Chào m cha đi h c

K o t i b n đ ng ch

20.3.2019

Ph m Mai H ng

(DALAT)

